

Asia: VN/9807/2026

Lausuntopyyntö valtiovarainministeriön asetuksessa säädettävistä hyvinvointialueen taloustietojen toimittamiseen sovellettavista tietosisällöistä ja teknisistä kuvauksista koskien tilikautta 2027

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset huomiot ehdotettaviin muutoksiin

-

Palveluluokitus HHTPP

Kommentit muutoksiin

-

Investointisuunnitelma HHIS

Yleiset kommentit muutoksiin ja aikataulumuutokseen (31.12 -> 31.5.)

-

Kommentit taulukkoon hs-t01: vastausvaihtoehtojen rajausta ja palveluryhmittely

Kommentit

-

Kommentit taulukkoon hs-t02: täydentävät tiedot ja tekstiosan erillisraportoinnista luopuminen

Kommentit

-

Kommentit taulukkoon hs-t03: pitkäaikaisten hyödykkeiden luovutukset

Kommentit

-

Ostolaskujen raportointi OTI ja OTU

Yleiset kommentit ostolaskutietojen raportointiin ja ehdotettuun aikatauluun (20.pv kuukausittain)

Siilinjärven kunta on kommentoinut hankintatietovarantoa ja siihen liittyvää ostolaskujen toimittamista jo aiemmin antamassaan lausunnossa.

Kunnille aiemmin sälytetty velvoite toimittaa tietoja kuntatalouden taloustietopalveluun Aura-käsikirjan ja muiden säännösten perusteella, on ollut alusta asti jatkuvassa muutoksessa. Joka vuosi tietovelvoitteita on lisätty ja muutettu, mikä on vastaavasti aiheuttanut joka kerta muutoksia tietojärjestelmiin ja raportteihin. Hankintatietovarantoon toimitettavat tiedot muodostavat jälleen uuden muuttuvan velvoitteen. Tällaisesta vuosittaisesta muutosrumbasta tulee päästä eroon.

Mikkelin kaupunki on yksi hankintatietovarannon pilotointiryhmään kuuluvista kaupungeista. Heidän lausunnostaan on poimittavissa mm. ”Mikkelin hankintatietovarannon pilotin alkumetreillä kävi ilmi, ettei kaikilla suuremmillakaan toimittajaorganisaatioilla ole ilman järjestelmämuutoksia teknisiä valmiuksia toimittaa kaikkia vaadittuja tietoja laskudatan mukana.” Eli raportointi ostolaskutiedoista lakiehdotuksen vaatimassa mittakaavasta ei tule onnistumaan nykyisillä järjestelmillä ja prosesseilla. Em. lisäksi asiassa tulee huomioida, että kun nykyisin käytössä olevat järjestelmät eivät täytä ehdotetun muutoksen vaatimuksia, hankintayksiköt joutuvat teettämään muutostöitä, joita kenties ei ole edes mahdollista toteuttaa vaan lukuisia uusiakin järjestelmiä joudutaan uusimaan ja kilpailuttamaan. Tämä puolestaan vie aikaa ja on kallista, eikä tule onnistumaan siirtymäaikojen puitteissa ottaen huomioon, että samaan aikaan vireillä on hankintalakiuudistus. Lisäksi ei voi olla niin, että kunnille sälytetään velvoitteita mitkä johtavat siihen, että kunnat joutuvat täydentämään omilla resursseillaan laskujen toimittajien puutteita, koska kaikki toimittajat eivät tule myöhemminkään toimittamaan vaaditun tasoisia laskuja. Voimaantulo ja siirtymäsäännökset tulee siirtää 2030 luvulle ja tietovaateita tulee olennaisesti keventää avoindata.fi suuntaan.

Hankintatietovarannosta muodostuu kunnille uusia velvoitteita ja tehtäviä, se tulee sitomaan tarpeettomasti resursseja. Tämä on kohtuutonta pieniä ja keskisuuria kuntia kohtaan. Kuukausittaiseksi suunniteltu tietojen toimittaminen vaikuttaa jopa em. kuntien lomajärjestelyihin. Lisäksi on huomattava, että kunta ei tule sulkemaan reskontraa / kirjanpitoa kuukauden 20 pv, jo pelkästään siksi, että alv-ilmoitukselle tulee saada verottajaa varten mahdollisimman kattavat tiedot.

Kuten esityksen 2 e § onkin todettu hankintoja koskevista tiedoista, tietojen pyytäminen tulee rajoittua enintään kerran vuoteen: Valtiokonttori toteuttaisi tietojen pyytämisen ja keräämisen siten, että siitä aiheutuisi mahdollisimman vähän työtä. Lähtökohtaisesti tietoja pyydetäisiin kerran vuodessa. Vastaava menettely tulee koskea myös ostolaskutietoja!

Valitettavasti hankintatietovarantolain ja Valtiokonttorille tehtävien raportointivelvoitteiden esitys jatkaa hallituksen in-house säätelystä esittämän ideologisen ambition kokonaisuutta, jolla kuntien asemaa ajetaan ahtaalle. Ohjelmistotoimittajat rahastavat, kuntien velvoitteet ja työtaakka lisääntyvät samalla kun kuntien taloustilanne entisestään heikkenee.

Kommentit solutasoiisiin tietosisältöihin: onko tiedot toimitettavissa, mitä haasteita tiedon toimittamisessa voi olla (yksilöi solut joissa haasteita)

Kommentit

Käytännössä kilpailutustunnisteen lisääminen laskulle toteutuu vain pieneltä osin automaattisesti, koska laskun toimittajan laskulla sitä ei tule olemaan joko toimittajasta johtuvasta syystä (ei ole teknisiä edellytyksiä lisätä /välittää tietoa/tieto ei välity laskuttajalle tai ei muista sitä lisätä tms.) tai tilaajasta johtuvasta syystä (ei muisteta ilmoittaa). Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että tunnistetieto jää ostolaskun asiatarkastajan käsin lisättäväksi (pakollinen tieto, edellyttää ohjelmistomuutosta) ja tämä hidastaa laskun käsittelyä. Lasku voi sisältää useaan eri kilpailutukseen liittyviä tavaroita esim. elintarvikehankinnat on kilpailutettu lähes jokaisen tuoteryhmän osalta erikseen, jolloin jokaisella tuoteryhmällä on oma kilpailutustunnus. Mikä näistä valitaan laskulle? Laskujen määrää ei ole tarkoituksenmukaista lisätä kilpailutustunnus per lasku periaatetta varten (uusi kustannuslisäys).

Palveluluokkatunniste ei ole tilin takana vaan sen toimittamiseen tarvitaan myös muita laskentatunnisteita, mikä puolestaan tarkoittaa suurempaa tietomassa ja sen erillistä käsittelyä ennen kuin palveluluokkatunnus voidaan laskulle kohdistaa.

Laskun kaikkien tuoterivitietojen toimittaminen on täysin ylimitoitettua ja tarpeetonta. Kilpailutustunniste sitoo laskun tiettyyn hankintaan ja sen tarjouspyyntöön, tarjoukseen, päätökseen, jälki-ilmoitukseen ja koko tarjousprosessiin. Ko. asiakirjoista selviää mitä kilpailutustunnisteella sidotun toimittajan laskuilla hankitaan. Mikä on yksityiskohtaisemman tiedon todellinen tarve ja kyseisen valtavan tietomassan julkisen kokoamisen ja säilyttämisen tarkoituksenmukaisuus?

On huomattava, että tuoterivitietoja voi laskulla olla usean sivun verran, minkä vuoksi tietomassa voi muodostua valtavaksi. Mitä informaatioarvoa on toimittaa esim. elintarviketoimittajan laskuilta rivikohtaisia tietoja ostetuista elintarvikenimikkeistä tai kunnossapitolaskuilta urakoitsijan tekemistä työsuoritteista?

Henkilötiedot ja välillisen paljastumisen riski: kuinka tunnistatte ja rajaatte pois ne tiedot, joita ei tule raportoida.

Kommentit

Tietojen pois rajaaminen ei voi olla toimitettavan tiedoston ottajan / toimittajan vastuulla, rajaus tehtävä jo laskua käsitellessä. Tietojen poistaminen ja rajaaminen todennäköisesti mahdotonta.

Arvioi asetuksella annettavan tietosisällön toimittamisen kustannuksia (perustamiskustannukset ja vuosittaiset pysyvät kustannukset)

Kommentit

Ostolaskutietojen toimittamisvelvoite aiheuttaa kunnalle tarpeen tehdä muutoksia olemassa oleviin tietojärjestelmiin, minkä lisäksi todennäköisesti, tarvitsee hankkia uusia järjestelmiä, joissa ei myöskään ole valmiina vaadittavia edellytyksiä. Toimittamisvelvoite aiheuttaa teknisiä ja hallinnollisia muutoksia laskujen käsittelyyn kilpailutustunnisteen ja salassapitomerkitöiden tallentamiseksi laskuja käsitellessä – niitä ei voi lisätä myöhemmin raportoitavaa tietosisältöä otettaessa / toimitettaessa. Kunnan ohjelmistotoimittajan tulisi tehdä tarvittavat järjestelmämuutokset myös tuoterivien poimimiseksi Valtiokonttorille. Kunnalle aiheutuu myös kustannuksia, kun arvioidaan laskujen salassapitoa, tämäkin tulisi tehdä jo laskua käsitellessä. Vuosittaiset pysyvät kustannukset tulevat olemaan varovaisesti arvioituna laskujen käsittelijöiden osalta noin yhden henkilötyövuoden verran. Lisäksi kuukausittainen tietojen toimittaminen vaatii oman panostuksensa, mikä riippuu siitä kuinka paljon käsityötä ja tarkastusta tietomassa lopulta vaatii ennen lähetystä.

Perustamiskustannuksissa on huomioitava ensimmäisen vuoden aikana tapahtuva toimittajien ohjeistus, opastus ja laskujen uusintapyynnöt. Tämä tulee vaatimaan em. laskujen käsittelyn (jatkuva kustannus) lisäksi oman panostuksensa. Varsinaisista perustamiskustannuksista emme ole saaneet hinta-arviota. Summaan vaikuttaa se voidaanko tarvittavia perustietosisältöjä lisätä käytössä oleviin järjestelmiin vai joudutaanko hankkimaan kokonaan uusi laskujen käsittely / taloushallinnon järjestelmä, mikä olisi suhteettoman raskas ja kallis kunnan tarpeeseen ja koko esityksen saavutettaviin hyötyihin nähden. Samaan aikaan joudumme varautumaan hankintalaista tulevien muutosten kustannusvaikutuksiin, mitkä vastaavan kokoiselle kunnalle ovat Kuntaliiton selvityksen mukaisesti n. 1,1 milj. euroa. Nämä molemmat kokonaisuudet ovat kustannuksiltaan ja aikataulutukseltaan kohtuuttomia.

Miettinen Eeva
Siilinjärven talouspalvelut